

Ds Jaco Zuurmond

9 november 2014 – 8e van de herfst

Matteus 25,14-30

Talenten die niet opraken als je ze gebruikt

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Voorafgaand aan de bediening van de doop voeren we altijd gesprekken met de ouders van de dopeling. Dat zijn mooie, open, eerlijke gesprekken, waarin we proberen het oude woord niet alleen met het heden te verbinden, maar zelfs met de toekomst – de toekomst van onze kinderen. Wat gun je je kinderen? Los van alle vorm, los van alle toevalligheden die het kerkelijk leven en het geloofsleven van de dag van vandaag bepalen. Wat zou je toch als kern van ons geloof aan je kinderen willen overdragen? In welke vorm ook? En dat is geen theoretische vraag. Want laten we wél zijn, waar de kerk héél lang heeft kunnen teren op al te veel vanzelfsprekendheden, daar weten we wat de kerk van de toekomst betreft één ding zeker – namelijk dat niets meer vanzelfsprekend zal zijn: Geen vanzelfsprekende traditie. Geen vanzelfsprekende vormen, gewoontes, rituelen. Er zal in de komende – zeg – dertig jaar nog heel wat van de huidige geloofspraktijk verwaaien, in de storm van de moderne tijd. En als je in zo'n storm probeert alle blaadjes vast te houden, verlies je ze waarschijnlijk allemaal. Wat is dus de kern van geloven, die je je kinderen gunt?

In de allermeeeste doopgesprekken worden dan de Christelijke – of Joods-Christelijke – normen en waarden genoemd. De waarde van het liefdesgebod – de eindeloze waarde van belangeloze naasteliefde. Het diepe respect voor het leven – de ongekennde waarde van het 'je zult niet doden'. Het structureel opkomen voor de zwakkeren in de samenleving – dat je niet alleen probeert zélf een beetje goed te leven maar dat je ook als samenleving probeert een sociale samenleving te zijn..., tot in je wet- en regelgeving toe... Dat zijn kostbare schatten van die door velen ergens toch worden gekoppeld aan het geloof. Die normen en waarden verwijzen ergens naar de kern, zo vermoeden we – in menig doopgesprek. Ergens zijn die mooie normen en waarden op een heel bijzondere manier verbonden met de Christelijke traditie. En hoe dat precies zit, dat weten we misschien niet, maar we weten genoeg om hier vandaag te staan, en ons kind toch maar te laten dopen. Hier hoor jij bij... zo zeggen we. Of beter: we hopen dat deze rijke traditie van liefdesgebod en respect voor leven op de één of andere manier bij jou zal horen. Dat is wat we je ten diepste gunnen, ons lieve kleine kind.

Natuurlijk, in die doopgesprekken weten we ook heel goed dat die normen en waarden echt niet uniek zijn. Integendeel. We weten anno de 21e eeuw goed van andere religies, en de diepe goedheid die ook dáár soms te vinden is. We hebben allemaal wel familieleden, heel dichtbij, die zich heel bewust hebben afgekeerd van kerk en geloof, die van God en Gebod niets meer willen weten, maar die in hun handelen de goedheid zelve zijn – zodanig dat menig zgn. 'christen' daar nog een puntje aan zou kunnen zuigen. O ja, en we weten ook heel goed hoe in de geschiedenis misschien wel juist het christendom, vaak ook de kerk, er als eerste een potje van heeft gemaakt, waar het die normen en waarden betrof. Niet voor niets weet het spreekwoord heel goed wie er altijd 'vooraan zitten in de kerk' (en dan doen verschillende varianten de ronde – van hypocrieten tot schoften). We weten als hedendaagse mensen ook van de moderne biologie waarin toch meer en meer wordt ontdekt dat wat wij 'sociaal' noemen en misschien zelfs wel 'liefde' niet eens uniek menselijk is. Sociaal gedrag kan wel degelijk een product zijn van de evolutie. Laten we ons als kerk dus vooral niet exclusief opstellen – alsof wij de belangrijkste bron én hoedster en bewaaktster zijn van wat in deze harde samenleving nog rest aan waarden en normen. Maar omgekeerd... laten we ook niet te veel relativiseren. Dat het sociale ons in West-Europa, in Nederland, in de genen zit, dat er áltijd armenzorg was, diaconaat, dat er sociale wetgeving ís, überhaupt, heeft zeker alles te maken met eeuwen van Christelijke traditie die onze cultuur gevormd hebben. Het is voor deze wereld niet verkeerd dat érgens nog gelezen wordt: Heb uw naaste lief als uzelf... Dat dát lijntje ook doorgaat in jou, mét jou, lieve kind – dat zeggen we vandaag.

Wat zijn, in dit licht, nu de talenten waar het in de gelijkenis van vandaag over gaat? Het wonderlijke is, dat dat woord 'talent' in de Nederlandse taal een heel eigen leven is gaan leiden. Talenten, dat zijn je persoonlijke begaafdheden. Je aanleg. Je genetische aanleg. Goed kunnen viool spelen of goed kunnen organiseren. Talent kan je hebben voor sport, of voor creatieve expressie. Goed kunnen leren is ook zo'n prettig talent. Talenten zijn jouw persoonlijke vaardigheden. En het is in onze hedendaagse cultuur meer dan

ooit van belang dat deze talenten tot bloei komen. Hedendaagse kinderen worden soms knap moe van het grote belang dat volwassenen aan het 'talent' van hun prinsjes en prinsesjes toekennen. En wee de juf of meester die de éigen talenten van ons kroost niet voldoende stimuleert... Een verspild talent is de grootste zonde van onze tijd.

Dat lijkt te raken aan de gelijkenis... alleen bedoelt de gelijkenis met 'talenten' precies iets anders. De talenten van de gelijkenis die worden niet door de genen doorgegeven – maar die worden door de Heer gegeven. Deze talenten héb je niet, maar krijg je...

De talenten waar het Jezus om gaat worden even verderop beschreven: Talenten in de Bijbel staan voor het opnemen van vreemdelingen, voor het kleden van naakten, voor het voeden van de wie honger heeft, te drinken geven aan wie dorst heeft, voor het bezoeken van zieken en gevangenen. Talent in de Bijbel is... dat je het brood durft te breken, en durft uit te delen... en tot je eigen verbazing blijkt er dan genoeg voor vélen, omdat je mensen inspireert tot délen.

Nogmaals, dat zijn geen exclusief christelijke talenten. Er wordt, goddank, ook buiten de kerk veel gedeeld. Maar de gelijkenis wil een laagje dieper met ons. De gelijkenis wil ons het vertrouwen leren in deze talenten. De gelijkenis wil ons laten zien dat deze vorm van talenten – talent voor naastenliefde, talent voor eerbied voor leven, talent voor sociaal leven en samenleven - ... dat dat talenten zijn die zich vermeerderen door ze te gebruiken. Je verspilt ze niet gauw, deze talenten, wanneer je ze inzet. Nee, déze talenten raken juist op als je ze niet gebruikt, als je uit louter angst het gebruik ervan niet aandurft.

Zeker, ze staan onder druk, de talenten van vrede en gerechtigheid, van liefde, van goedheid. In een harde wereld is de ruimte voor deze waarden soms angstwekkend klein.

Maar hier, in de gelijkenis van vandaag, mogen we het vertrouwen leren dat de waarde van de liefde het redden zal. Het talent van vergeving zal het redden. Waardes van zorgzaamheid, van tederheid, van vreedzaamheid – ze zullen het redden – ze zullen óns redden, als wij ze zonder schroom durven gebruiken. En ook dat, vooral dat, mogen we meegeven aan de dopelingen van vandaag.

In alle voorzichtigheid, zeker. Zo'n gelijkenis is en blijft moeilijk. Gelijkenissen zijn altijd een raadsel, en willen ook een raadsel zijn en blijven. Als je denkt dat je een gelijkenis begrijpt heb je er waarschijnlijk precies naast gegrepen. En als iedereen het begrepen heeft – dan hebben we het zeker niet begrepen. Het lezen van gelijkenissen dwingt altijd bescheidenheid af in de uitleg.

Maar één ding kan toch wel met zekerheid worden gezegd. Een talent is altijd veel. Zelfs één talent. Meer dan genoeg om goed van te leven en samenleven.

Dúrf dus zo te leven, lieve kind.

Amen